

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Cetrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Cetrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

V Gorici 1. marca 1872.

Vigilantibus jura scripta sunt. Le budecim ljudem so pravice pisane. Res je to, kajti zaspencem ali nemarnikom zginejo, se sami ne vedo kedaj in kako. To pravilo velja zlasti za Slovence in ostro nam je paziti, ker posebno nam kratijo že pridobljeno in priznane pravice, ako so drugim neušečene, ali celo trn v peti. Če je nam naš materni jezik drag kakor drugim, to prav nij nekaterim in celo tistim ne, ki imajo svobodo vedno v ustih. Če tirjamo, naj se izvrši postava, ki nam zagotavlja naš jezik v uradnjah in šolah, temu nasprotuje oni, ki so le po tej poti prišli do omike in velikega znanja. Če tirjamo federalizem, to je tako državno obliko, da smo vsaj nekaj gospodarji doma v lastni hiši, da nam je mogoče obstati in skupni državi koristi, kolikor je naj bolj mogoče; hudujejo se tisti, ki so ne samo doma svoji gospodarji, ampak hoteli gospodovati vsej državi.

Da, da, prav ta želja podložne imeti, in ta strast drugim zapovedovati, noče enokopravnih sosedov ali sodržavljanov džansko priznati, in je kriva, da je na svetu bilo toliko prepira, nesreča in bojev, da jih je, in da jih še bode tudi v Avstriji. Zato pa bi moral vsak Slovan, posebno vsak Slovenec gori navedene besede si prav globoko vtisniti v dušo, da jih ne pozabi in vedno pazi; in v srce, da ga zmerom bolj krepčajo. Cele duše, vseh in zedjenih moći smo potrebovali do zdaj, a od zdaj naprej jih bomo potrebovali še bolj, ker je duševni boj napovedan na vseh straneh.

Na Ogrskem bodo letos nove volitve v tamošnji državni zbor, in volilci se že zdaj živahnno pripravljajo za odločbo. Slovaki, Srbi, Mali Rusi in Vlahi, kakor Hrvatje imajo le priliko džansko pokazati, koliko so napredovali v praktični politiki in koliko jih je zbistriло nepravilno postopanje oholih sebičnih Madjarov.

LISTEK.

P i j a č a.

Voda je zmirom in v vsaki okolnosti najzdravejša pijača. Biti mora čista, brez barve in brez duha. Pita na tečeče okrepi nam želodec, opere čревa in prestroji naravo; le vroči se je moramo braniti. Voda naj bude glavna pijača vsega človeka, posebno naj jo časte in se jej uklanjajo mladenci, sangvinični in nervezi ljudje. Pivo (ol) nij naše gore cvet, tujci so je k nam prinesli in je tudi večidel sami pijo. Našinci je v obče ne časte in le tu in tam kako mervico pokupijo. Prosti narod ima pa tudi v tem smislu prav, ker pri nobeni pijači nij toliko sort kot prav pri pivu; drugič pa njimamo kmalo take pijače, katera bi v veliki množici zaužita, strašnejše nasledke imela, nego tuje tam pivo. Hudi pivopivci dobe navadno leno kri, nespretno telo, debelo glavo, a čudno pamet, v vedenji pa in obnašanji so surovi in neotesani.

Vino je najplemenitnejša pijača, prekrasni božji dar, in nahaja se ga obilo po naši lepi do-

V večini so v deželah krone st. Stefana, in vendar so bili do zdaj v manjšini v peštanskem državnem zboru, in to le po svoji krvidi, kajti verovali so sladkim goljufivim besedam svojih nasprotnikov, in zaupali več drugim nego sebi, svoji lastui moći in pozornosti.

Pri nas pa so v državnem zboru na dnevnom redu važne nove postave, katero je novo ministerstvo predložilo večidel nam Slovanom v škodo. 20. februarja je dobila potrebno večino dveh tretjin postava o volitvah za sile, ki se tako glasi:

„Ako iz deželnega zбора v državni zbor voljeni poslanci v času zasedanja zбора svoj mandat kot deželni ali državni poslanci odlože, ali se vsled dolzega izostanja imajo smatrati za izstopivše, mora cesar nove neposredne volitve zauzakati po krajih, mestih in skupščinah in sicer po naredbi postave o neposrednih volitvah za državni zbor.“

„Soča“ je v predzdanju številki omenila te postave in dostavila, da smo radovedni, kako se bodo zadržali Poljaki, Tirolici pri razpravi te postave, katera jim gre do živega. Mislijo se je namreč, da izstopijo poslanci teh dežel z Dalmatinci vred, da ne bo mogel zbor še sklepati ne. Toda ostali so, in gledali le na korist, katere so jim ministri, kakor pravijo časniki, za nekatere dežele obljudili.

Po vsakem načinu krajša nova postava deželnim zborom izključivno pravico, voliti poslance v državni zbor. Po njej preti torej huda nevarnost narodni opoziciji, ker se po neposrednih volitvah lahko zgodi, da pride vselej čez 100 poslancev v državni zbor. Nevarnost je pa toliko veča, ker so zdaj ti gospodje vezani na ministre tudi za druge predloge, katere bodo stavili ali bi utegnili staviti federalizmu in nam Slovauom v škodo.

Kakošno ministerstvo je pa to, kateremu so najviša načela poslancev in biagor dežel stvari, s kojimi trgujejo. Dovolimo vam to

movini. Vino je neobhodno potrebno za vzdrževanje zdravja in krepkanje života. Čudno je le to, da dobri vinopivci redkokrat ostare, ter se prej izžive. Kdor je pije vedno, a le po malem, bode star in vedno pri zdravji. Vina nam je treba, da nam sladi život, in da nas veseli, ali piti ga moramo le jako zmerino in sicer le prosto in naravno. Vino nij za mlade ljudi dokler se jim še ne razvije telesno ustrojstvo. Človek mora prej popolnoma vzrasti potem še le seči po bokalu. Nespateno ravnajo tisti starši, ki uže od malih nog vadijo otroke vino piti. Pri doraslem človeku pa in pri starcu razganja vrček dobre rebulje ali terana temne skrbi in žalost; njim torej more samo hasniti, ako ga pri tolsti jedi čašico izpijo. Čez mero zaužito vino temni razum, ruši zdravje in - kar je gotovo najhujše zlo - premoženje in v časih naredi iz človeka, ustvarjuenega po božji podobi, grdo žival. Črna vina so, kakor sem čul, bolja od belih. Po naših gorah rasto uaznavrsta: rešošk, teran, rebulja, prosek in ceredin. Vino iz jabelek, hrušk, i. t. d. je škodljivo zdravju zaradi prenoge kislincev, katere ima v sebi. Še bolj škodljiv je s livovec, kateri je ali prost, ali pa kot žganje pripravljen. On je veliko zakrivil na du-

Pri označilih se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 " " " 2 krat
6 " " " 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovljeno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kjer se nahaja tudi upraviteljstvo. — Rokopisi se ne vradojo; dopisi naj se blagovljeno frankujejo. — Delalcem in drugim nepronočnim so naročnina zniža, ako se oglaše pri uredništvu.

ali ono, če se izneverite svojim naj važnejšim državnim principom in poprejšnjim zvestim zavezušnikom. Kakor vsaka velika nepoštenost, tudi tej kazenski ne izostane. Živ dokaz nam je zgodovina, po njenem nauku se je v takošnih nesrečnih deželah počasi vrinila podkupljivost in sploh nemoralnost v vse kroge, in naposled je bila tudi država državnikom in prostakom stvar barantanja.

Najmanje razumemo Poljake, kateri sami sebi največo jamo kopljajo, a zdaj ne bo pomagati drugače, kakor da volilci druge značajne in potem vedno iste možje volijo tudi pri neposrednih volitvah, kakor Čehi delajo. Nemcem mora spodeliti namen postave, ki je, pridobiti take državne zbole, da bo federalizem nemogoč v Avstriji, in mogoča le njih nadvlada. Ako bomo mi Slovani odločno in pozorno pri volitvah postopali, morda nič jim ne bo koristila ta postava.

Ta dogodek in vse druge okolnosti pa zadrege nam dokazujo, da moramo vedno bediti, in prav resnobo delati na to, da se izpelje češki predlog o shodu avstrijskih Slovanov, da dobi naše delovanje vzajemnost in stalnost, brez katere bomo nasprotnikom v zasmeh.

Ta shod bi ne samo program sklenil, kateremu bi se moral vsak podvreči in se ga strogo držati, ampak taki večkratni shodi bi bili najbolj bedeči čuvaji naših pravic, in naj ostrejši sodniki našega delovanja.

Občni zbor slov. Matice v Ljubljani.

(K o n e c)

Na Gorupov ugovor opazuje g. dr. Steiner, da on nij tako daleč segal s svojim predlogom. „Matici nij potreba tiste obširne obrtni, kakor šeo namerava napraviti društvo narodne tiskarnice; ona naj se ravna po zgledu Mohorjeve družbe, ter za to skrbi, da bo tiskala svoje knjige v lastni tiskarnici, pri tem ne bo gledala, da vse druge tiskarne, ampak le na to, da samu ne

ščenjem in stvarnem blagostanji ne samo posameznih ljudi, temuč tudi celih narodov. Slivovec greje; ljudem, ki žive v mrzlih krajih, preti velika poguba, ker ga žele redno pit, kar jim je zmirom škodljivo, ker to ruši zdravje, opaja samoučest, širi kužnost, ponižejo človeka. Samo oni morejo tu in tam mrvice slišovca vzeti, kateri opravljam, težka dela, žive v hladnih krajih in so večidel pod milim nebom. Prav to velja o pripravljenih in zavretih pijačah, kakor je rum, punč, grogs, kuikebein i. t. d.

Mleko je izmed vseh pijač najboljša hrana. Nekuhano je zdravo in pristojno vsacemu želodcu, kislo ne vsakemu. Nekaj let sem se je posebno počela razširjati kava in kakor se kaže se bode ona v nekaterih letih udomaćila tudi v najširši mašnji koči naše domovine. Kava razdraži naravo; (kava-kahveh, pri iztočnih narodih pomeni moč, jakost) ali ob enem tudi hrani, kar se vidi uže iz tega, da človek, ako zjutraj popije skledico kave, lahko brez vsake hrane prebije do poludne. Dobro pa nij, da jo človek preveč pije (kakor ljubljanske žene po 3—4. na dan), ker posebno škoduje polnokrvnim in tistim, ki na vroglavici trpe. Nekateri zdravniki celo trde, da je za mladino do 24. leta goli strup. Če je to resnica,

zastane. V ta namen sem stavljal nasvet, naj se naroči odboru, da reč o prevdari, ali, kdaj in kako."

G. dr. Vošnjak: "Jaz bi sicer ne imel nič zoper predlog, kakoršnega je stavljal gosp. dr. Bleiweis, ker je on izrazil le nekako splošno željo, o kateri naj bi se odbor posvetoval. Nekatere pomembne pa moram povedati proti razlogom, katerimi je gosp. predgovornik podpiral svoj predlog. Opazil je, da nameravajo nekateri ustavoviti narodno tiskarnico v Ljubljani; da se mu pa zd: v tem pomenu izraz "narodna" prava beseda. Na to moram jaz ugovarjati, da obstoji odbor, kateri se je v ta namen sestavil iz samih narodnjakov, katere je golo rodoljubje k temu početju nagnilo zarad nujne potrebe v narodnem obziru. Gotovo nij bilo in nij niti odbornikom, niti delničarjem za dobičke, ampak vse želijo le pospešiti omiko med slovenskim narodom z tem, da se bodo lože in ceneje razširjale knjige in časopisi med naše ljudstvo. In da se smemo od tega početja dobrega uspeha nadejati, dokaz nam je Skazina tiskarnica v Mariboru, v kateri se tiskajo zdaj 4 slov. časopisi in katera stoji že na popolnoma stalnih nogah. Konkurenčija je res gealo vsega obrtovanja, pa Matica nij obrnjeval ampak sprosteno društvo; ona bi go popolnoma zgrešila svoj namen, ako bi se hotela spuščati v špekulacije. Razloček med Mohorjevim društvom in Matico je velik; prvo šteje nad 18.000 društvencov in tiska vsako leto za kakih 16.000 gl. takovin, tedaj ima dosti posla za svojo tiskarnico tudi brez drugih naročil.

A vse drugače je z Matico; ona tiska le za okoli 4000 gl. na leto, letos še komaj za 1000 gl., ker je mora dati dve knjigi v Pragi tiskati (Schoedler-jevo geognozijo in Pokorný-jevo živalstvo, ker niso hoteli lastniki drugače polob prepustiti. *Opoz. red.*) Matica bi si morala po tem takem drugačem dela iskati in jaz nijsem prepričan, da bi njena tiskarna pri konkurenčiji založenemu kapitalu primerne obresti donašala. Še drug znamenit razloček je med Mohorjevim društvom in Matico. Prvo je lehklo založilo svoj kapital v tiskarno, ker je število društvencov tako ogromno, da se plačajo vse stroški iz doneškov letnikov.

Pri vsem tem je odbor vse dosmrte ude popravil, ali privolilo v to, da se ustavovi tiskarna. Pri Matici bi pa utegoilo tako početje nevarno biti, ker ima ona le 1400 letnikov, po katerih se komaj polovica letnih stroškov za tiskarnico povrne. Matična glavnica se je nabrajala večjidel iz vplačil ustavovnikov, kateri bi menda ne bili zadovoljni, aka bi se s tem denarom započela obrtniška, od katere še nij gotovo, ali se spača ali ne.

Pred vsem bi se tedaj morali prašati ustavovnik, katerim gre odločilna beseda, in jaz menim, da bodo ti prav težko privolili v tako porabno matične glavnice.

Toliko sem menil, da moram odgovoriti g. Bleiweis-ovim razlogom, zoper njegov predlog sam na sebi pa bi ne imel nič ali k večemu pomislek, da je morda v principu nevarno.

Na to je še g. Bleiweis odgovoril, da je g. predgovornik njegov predlog podprt (??) a ne podiral in da njima tedaj ničesar dostaviti svojim razlogom ali na njih popraviti. To kar je g. dr. Vošnjak govoril o tiskarni društva sv. Mohorja, je morebiti res, a on da nij prepričan. Zato naj naj odbor pozveduje.

Ker nikdo več ne prosi besede, se glasuje o v Bleiweis-ovem predlogu, kateri obvelja z večino glasov.

postane naš zarod jako slab in mehkužen, ker je sedaj občna moda, da otrok s tretjim, četrtem letom počeniš že enkrat do dvakrat na dan pija ta strup.

Torej leodrasli naj pijo pijačo, o katere korišči nam marsikteri hranoznanecve mnogo dobrega povedati. Sploh bi bil kava priporočati le onim, kateri jo po nizki ceni kupovati morejo, ker s tako imenovano "cikorijo" zmešana nam prinaša razne bolezni.

Caj, glavna pijača v Rusiji in v jugu naših pokrajin je tudi redilna pijača. Tako imenovani zeleni čaj, kakor ga navadno dobivamo v prodajalnicah, ima mnogo mamljivega soka v sebi, kar se pa da odpraviti. Boljši nego ta je črni čaj. Slišam nem, da velkokrat trgovci črni, da je lepše zelen, barvajo se strupenimi stvarmi. Kadar očiščen in ne promično narejen čaj zmerno pijemo, nam bade vedno koristil.

Cokolada manje razdraži naše zivce nego kava in čaj, in bolje hrani ko obe omenjeni pijači. Ako se jej prida nekliko cimeta, je prav nasitni užitek.

Tu v kratkem, kar je naj vežnejše o pijači. Želeti bi bilo, da bi strokovnjak te male drobtinice, katere sem si po lastni skušnji nabrajal, bolj pojasnil, ter zanesljivo priobčil.

-m-

Prav za prav bi se niti ne bilo smelo razpravljati, še manje pa glasovati o tem predlogu; ker morajo društveni pravljona svoje predloge po odboru predlagati. Vsakakor morajo biti vse predlogi na dnevnem redu, da vedo društveni ki že poprej, o čem se bo v zboru govorilo in glasovalo. Prispevilo važne in sploh kakoršne si bodo predloge tako rek: skrivaj in razpravo prispešati, se pravi društvenike *začudoma* spodbuditi, posebno pa pri takih vprašanjih, o katerih se dobro ve, da niso vse društveni enih misli.

Sé sklepom o Bleiweisovem predlogu vij sicer zbor prav za prav ničesar sklenil, ker bi bil odbor vse eno kakor do zdaj, lehko tudi poprej pozvedaval, pretresal in preudarjal vse, kar zadeva napravo tiskarne, toda tako nepravilnosti so pri vsem tem zlo novšečne in celo *nesenzne*, kajti kar je danes prav in dobro, utegne veljati tudi prihodnje, ko ne pojde morda samo za pozvedovanja - ampak za kaj več, in pravila so, kakor postave za to, da se predsednik, odbor in društveni po njih ravnajo.

Po Vošnjakovem predlogu se opusti branje računa za preteklo leto, kateri se je razdelil med skupščinarje, ampak glasuje o posameznih točkah preudarka, ki se odobri brez ugovora. Za preglevalce računa so izvoljeni gg. Kremžar, drd. Gutman in Hohn.

Izid volitve matičnega odbora je že v zadnjem listu naznamlj ljudljanski dopisnik.

Seja je končala ob 11 1/2. uri popoldne.

D O P I S .

Ispod kraške gore pri spodnji Vipavi 25. februar. (*Iz. dop.*) [Nekaj opazek ob obnašanju g. drž. poslanca Črneta pri razpravi zasilne volitvene postave.] Spominjam se še, da je rajnik "Juri s pušč" naslikal podobo slovenskih narodnih politikov. Slovenijo je predstavjal teški voz; voznik jezdil na enem dveh konj, je bil rajnik Tomšič, nepozabiljivi urednik "Slov. Nar.", koji jo je vozil v začeljeno zavetje zjedinjenja. Stajerski slov. poslanci so potiskali, kar se je dalo, da bi šil voz naprej, tudi naša interpelanta za zjedinjenje Slovenije gg. dr. Tonkli in Žigon potiskata kolesa naprej, ali ves trud je bil zastonj, ker jih je bilo pri zadnjih kolesih več, ki so voz, mesto naprej le nazaj vlekli, in ti so predstavljali ljudljanske "pervake", med katerimi je vleklo znani Švetec z vso močjo za pripete verige nazaj. Urednik rajnika "Dom." in poslanec Črne sta pa vozu slovenske politike podkladala cokije, tako da je voz začel, mesto proti naznačenemu zavetju zjedinjenju miterje Slovenije biteti, nazaj se pomikati. Zato je upil Tomšič: "Pozor! pozor! voz gre nazaj!" — In res voz slovenske narodne politike gre tudi sedaj nazaj, mesto naprej; o tem nam pričuje najnovješta ustavoverna doba, in njeni ministerstvo, katero pripravlja deželohlepoli Prusiji pot do Adrije. In kar je pri tem še najhujše, potiskajo ga ravno domačini nazaj, med katerimi je sedaj prvi naš drž. poslanec Črne, kateri je ostale slovenske poslance zapustivši glasoval za novo zasilno volitveno postavo, katera je sposobna sleherni ustavi (?) s pravo ironijo ustavnega bahanja naravnost v obraz biti. Akopram je bila večina slovenskega razumuištva proti vstopu slovenskih kot drugih federalističnih poslancev v državni zbor, vendar ker so že kljub temu šli (razen si dosledno ostalega vrlega g. dr. Zarnika), smo vsaj pričakovali, da bodo vši slovenski in ostali federalistični poslanci solidarno postopali in ovirali "pritiskanje Slovanov na steno." Ali poslednja sporočila so vas strašno iznenadila.

Kranjsko-slovenski poslanci so vši razen nemškega aristokrata grofa Thurna proti nečuvani zasilni volitveni postavi glasovali, in so tako vsaj svoje stališče branili. Ostali primorsko-istenski in dalmatinski poslanci so pa glasovali z umetno ustavljenim nemško večino za nadaljnjo "na steno pritiskanje" avstrijskih Slovanov. Clo vsi sicer nezanesljivi Poljaki in čestiti Tirolci, (razen 2 Italjanov in 1 liberalnega Nemca,) so proti njej glasovali; naši južni Poljaki, Dalmatinci in Primorci in naš nov Kljun, kakor vrli "Sl. N." Črneto po vsem pravu imenujejo, so, Bog si ga vedi, iz kakšnega prepričanja (?) za to v ustavni državi nikjer se nahajajoče postavo glasovali. Nehotě se pri tem (Bog da, da se ne bi motil!) spominjam nekega pravdesrednika srednjega veka, ki se je branil očividno krivično pravdo prevzeti, pa udeležence le ne odjenja ga h temu siliti, ter mu ponudi mnogo zlatov, na katerih je bil popolnoma oborožen vojščak upodobljen: "O, reče pravdesrednik, (advokat) zdaj sem premagan; zato, kdo bi zamogel toliko oboroženemu se upreti?"

Na desetaku iz cunj narejenemu vsakdanje dneine drž. poslancev nij sicer orožan vojščak upodobljen; pa vendar ne le zvoneči svitli denar

emami večkrat šibkega in skušnega človečeta, ampak tudi iz cunj narejeni denar, ukopram ne velja prav toliko v srebru, kolikor je na njem zapisano. Pa vendar s papirnatim desetakom se da tudi na Dunaju lepo živeti in clo-če ne več si prihrami varčen človek skoro lahko polovico one dame; in to nij, ktor ve, kako trda je dendenščini za denar, kar si bodi! Pa proč s takimi neplodnimi šalami, ktere mi ne hoté po glavi rojijo, ker stvar, o kteri sem menil pisati, je prerénsa.

Doz leva se mi nadalje, da je dolžnost unesega društva in slovenskega časništva, da Črneto, ki nas tako stramnoto — ponižljivo za Dunaj zastopa, pred sodni stol goriških Slovencev poklicne, da svoje vedenje opraviči; *) kajti to pravico imamo turjati da on, ki našo Goriško deželo v Beču zastopa, tudi racun položi svojim volilcem, sicer ga budemmo imeli za tacega, ki hodi le zato na Dunaj, da se z narodovini žuli bogati, kajti drugega si ne moremo ničesa misliti.

Za njegovo obnašanje v deselneh zboru nam nij dopadal, ker nij postopal z onimi našimi šesterimi poslanci v poslednji sesiji; zdaj pa načelo v Beču stramoti posraguje tako zakone nepravljivemu Anerspergovemu ministerstvu kovati, ki so v prvi vrsti proti slovanstvu in federalizmu obrnenci.

V poslednji sesiji dež zbor je glasoval ta mož proti cest, ki ima gorajo Vipavo in Pivko po najkrajši poti z Gorico vezati, akopram mora slehernemu znano b.t.i., da so dobre in mnogobrojne ceste bingor sleherni deželi, in to je storil menda iz neke neumlj ve sebičnosti, kakor gre govorica. Je li to mož narodnega napredka in jeli vnet za blagostanje našega v vsem zanemarjenega in zatrujanega naroda? Ne! Nikdar ne! Kajti njegovi čini ravno nasprotno dokazujojo, in če je kdaj kaj za naš blagor in slovenstvo storil, si je s tem svojim poslednjim obnašanjem na Dunaju vse prejšne zasluge sam unčil. Mi volilci imamo pa pravico od njegovega hševanja ali zastopanja goriških Slovencev v lesenjaci pred škotskimi vrati račun zahetati, pri kojem, aka se ne opraviči, ga boderemo, kot onega kvičnega hišnika v sv. evangelju od hševanja spodili.

Od grofa Coroninija, bivšega polkovnika, našega glavarja, njega ki je kot aristokrat privržen vsakemu ministerstvu, nij smo itak drugega pričakovali.

Iz Vrtovine. (*Iz. dop.*) Tudi pod sivim Čavnom slovenski duh biva! — Znani velji narodnjaki v Kamnjenih so se združili in bralno društvo (čitalnico) napravili. To društvo imá uže do zdaj 36 udov in nadjeti se je, da tudi bližnji občinski zasedje bodo v taisto stopili.

Ker bodo tudi zunajti v to društvo sprejeti, ne smemo na Vrtovinci, kakor najbližji sošedje zaostati, ampak bajdmo, zlasti na mladenčki, kateri ne moremo po šolah hoditi, in stopimo v to društvo, saj sebi v korist, naši ljubi domovni in narodu v cast! Tamkraj bomo lepe, podlučne in koristne kujige in časopise čitali, maogo važnih reči zvezeli in se naučili, zlasti sebi v korist in pred od poljedelstva, živoreje, vioreje, i. t. d.

Upam, da to društvo bo stanovitao in ne tako malo časa trajalo, kakor v Križu, Lokavu, Rhenbergu, i. t. d.

Kamenjci! uže vaše občine ime „Kamenje“ pomeni stanovitost sli trdnost, zato se nadajam, da tudi vi, udje te dečače, boste v vašem sklepu stanovitni, da boste vaš nalog dovršili in kakor vri sinovi matere „Slave“ napredovali.

Trot, 27. februar. (*Iz. dop.*) Žalostna novica iz državnega zobra, ktera nam je še tisti dan po prijatljih telegraficno došla, naš je jako osupnila, da so namreč federalisti Dalmatinci s Črnetom za lečenato jed prodali svoje poštenje in domovino. Kaj pereklo Dalmatinci o svojih poslanceh, to razpravljati nij moja naloga. Učila jih bo slana prihodnost in železna pest ustavovercev. Čudil sem se vendar Ljubiša, keterga osobno poznam, da on, ki je po uporu v Boki na Dunaji Gaskri in Beštu bivšema ministrom tako energično dokazoval, kako se je voda upora kriva stora, dalje dokazoval, kako povelje so vojaki imeli, ko so požigali in vinograde ter oljke sekali in na ta način pripravili celo Boko v siromaštvu, tako, da se ne bo mogla več kakor 50 let v prejšnji stan postaviti. Ljubiša zgubi sè svojimi tovaruši pri svojih zaupnikih vso slavo, ktero so si pred pridobili.

Kaj pa Črne, ki je izdal domovino za prazno oblubo mislec, da dobi svoj grb in plemstvo? Tudi on nij več vreden, da ga domovina vidi, kajti stramotno je izdal svoje volilce ter oskrenil svete pravice, ktere narod v svojem zakladu arani. Vil-

*) L. 1867. ko je za dualizem glasoval, se je nek izgovarjal, da so se vse zbalili pred centralisti, kteri so jim, [slovenskim poslancem] zugali.

har je pel: „Kdor narod slovenski taji.—Še tla bi ne pila njegove krov!“

Mi tržanski Slovenci, kteri gojimo gorko simpatije do svojih bratov Goričanov, svetujemo, naj se Črnetu nezaupnica pošteje ter naj se mu izreč, da želimo skupno, da se nikdar ne vrne v svojo domovino, ker tako nesramni odpadnikov se nam tudi doma ne manjka. Bencelju pa svetujemo, naj mu prinese grb na rumeuo-čruo-rudečem polju, rokvi Judeževe mošnje, za krono pa kozlovo glavo, ktero bode svoje žive dni imel.

Iz Maribora 24 feb. (Izv. dop.) (Narodna star in Mariboru in okolici.)

Glavna progresa vse naše mariborske slovenske politike sestoji v nekem mrtvu, letargičnosti, kakor da vse samo od sebe pojde. Krivi temu so v prve vrsti naši tukajšnji „prvaki.“ Nekteri prejemajo poslanstva v deželski zbor, a politika, in to celo dejanjska politika jutri je dreta briga. Kjer glava nič ne veja, pravi prigorov, je vsa riba za nič. Meje nam se vidno približujejo: iz zastopstev smo itak vseh izrineli; ljudstvo pa je še vedno voljno, ker čuti svojo veliko začenjenočnost, a rešljene roke nij. Posamezni, to vidi vsaki, ne mogo na svojo roko politikovati in izpostavljati se; k temu je neobhodno družvena edinstvo in zaslombe treba. V okraju, kakor mariborski, kjer se je pri zadnjih volitvah tako impozantna (velika) menjšina narodna pokazala, da je k večini samih devet glasov menjšalo, v takem okraju, menim, narodno delo ne bode jalovo ostalo, v takem okraju mirovati, lenuhati in bogu vse prepustiti, kaže velikaško lenobo in je kazalo dašno nesposobnost mariborských narodnih „vodil.“ Kakova boda s časom, narodna hodočnost tu, v sredotočju južnega Štajerja, lehko najpriprošči um razsodi. K tem zlom se še pridruži v kratkem preseljenje „Slov. Nar.“ v Ljubljano — preseljenje g. dr. Vošnjaka je ipak už slab omen (znamenje) bil — in tako ostanemo politično kmalu čisto na subem. Te novosti se domisljenej veličestnosti Maribora sicer slabo prikladajo, a one so resučne, in ravno to je „največje gorje.“ Naj pa naši „merodajni“ krogovi sklepajo to ali ono, rodoljubnemu Vašemu dopismu se zdi dolžnost, istino pokazati in za časa — opominati na vse to, kar še utegne nad nas priti.

Iz Prage 20 februarja (Izv. dop.) Položaj i stanje politično na Českem je bilo vedno uži od pametnika — tako zvani decemberski ustavi protivno. Kdor se tedaj tudi na Českem priznava kot privrženca dunajske klike, podira sploh državno pravo česke korone, zasmehuje zgodovino našo, — spomine i svetuje českoga slorstva! — Zaradi tega se mi moramo potezati za naše pravice, bojevati, da se svetuje te neoskrnjene ohranijo českemu narodu, ktere pravice je sedanji vladar sam priznal in naše obijabil priseči.

Na te pravice je priseljal kralj Ferdinand V. stric cesarja Franca Jožeta, je poprej priseljal, nego se mu je položila na glavo korona sv. Václava, ona korona, kero imenujejo dunajski pruski knižnici v svojih umazanih listih „kastrolo!“ Njih se čuditi, ako takove sarostni žalijo naš narodni čut i čast i le narodne novine so nam priznali, v katerih se moramo zagovarjati i braniti. — I zdaj nam „ustavoverno“, ministerstvo hoče še to pog. ziti? V obraz bi je zvestemu narodu, ako dovoli, da bi prebivalci nemških mest, na Českem, v katerih so naj ljutiji sovragi slovanke narodnosti, da bi oni sodili naše novinarstvo, aki jutri na tem polju resnico v obraz poré, ker se njihova bedasta načela ne strinjajo z našimi, federalističnimi. Da! Češkoslovaška žurnalistika je ovi trn, ki bode te duše i tako grize. Toda čutijo uže dobro, ko bodo Auersperg moral odlatiti i zato, hočejo porabiti zdaj to vlado!

Potreba nij se od vlaste ta postava, toda protestovalo se bode zaper takovo postopanje, aki imajo česki uredniki tudi celo na Dunaj potovati.

Vpredamo le kako zamore soditi občinstvo zadeve i stvari, ki ne spadajo v njihov delokrog, ampak v prvi vrsti meja državljanje, ki opravičeno poteče i protestuje vedno proti naredbam, kjer kopičijo Avstriji i dinastiji uži toliko toliko let propad?

Toda, kakor je vsa opozicija pri njih uži davno obsojena i prokleta, tako je gotovo še desetkrat prklet tisti, ki narodu v novinah odpreva oči ter Prusom dunajskim dokazuje nji hovo znotljivost in krivčnost v ustavi.

Kar se je pripetilo „Politiki“, kojo uži ne smejo več prodajati po štucnah i kioskih, to čaka i proti še vsem českoslovaškim listom! — Potovanje časnikov v Heb, Liberce i. t. d. ne pomeni nič druga, nego pot v ječo, kakor se je godilo glavnemu narodnemu mučeniku i prvemu slovanskemu žurnaliku — Karolu Havličku v Kutni gori.

Tedaj se bode zopet ponovila doba še la Herbsta Giskra, kriminali se bodo napolnili, kavejje propale, novine konfiskovale. Razloček bi bil samo ta, da bi se vršilo vse to v imenu naroda nemškega, kajti ne sodili bi več c. k. sodniki kot pod Herbstom, nego sodilo bi nemško občinstvo! Kam to pelje i vodi, nego k plemeški borbi! Pretrgla se bode ustavoverna megla, prišla bode doba Hohewarta II.

Politični pregled.

Zmaga centralistov in njih sedanjega ministerstva čez federaliste se zasilno volitveno postavo ne bode menda imela posebnih nasledkov; vse kar je ministerstvo s to postavo zadobil je to, da si je zdaljšalo svoje življenje za nekoliko mesecev in da je zavleklo konečno uravnavo naše države. Angleški pregovor je: „čas je denar“ in zarad tega je žalostno in celo nevarno, da federalisti centralistom pomagajo začasno uresničevati njih svobodolomne in državo slabeče nakane. Zadnje skušnje so nam kazale, da so centralisti, akopram razdeljeni v stare in mlade; vendar zmerom edini, kadar jim gre za kožo in za korist vse stranke. Ko bi bili vsi naši federalisti bolj zvesti svoji stranki, bolj taktni in disciplinovani, kdaj bi uži bilo konec ustavoverne komedije! Tako pa se vsi federalisti, razen Čehov, prav smešne delajo, ker vsako minuto drugači postopajo in kar danes sklenejo, jutre uži več ne držijo; onako postopanje znači politično nezvestobo, nezanesljivost, sebičnost in v najboljšem primerjavi politično nezrelost. Je li to možko, da danes prekličeš, kar si včeraj trdil? Kdo se bo na človeka zanašal, ki nij mož beseda, ki je vetrjak?! Narodi, ki imajo take „figamožljive poslane“, ne morejo napredovati. Slovenci, bodite tedaj pozorni pri volitvah!

Naše sedanje ministerstvo zna še nekoliko časa na krmilu ostati; nikoli pa se mu ne bode posrečilo Avstrijo stalno urediti, ker za Avstrijo je le en lek (medicina) in ta je federalizem.

Sliši se, da je dalmatinske poslanke Andrássy pridobil za ministerstvo, ker jim je baje razjasnil svoj plan, po katerem hoče dalmatinsko utelesiti Hrvatski in obnoviti trojedino kraljestvo pod Madjarskim žezлом. Zadobili so Dalmatini uži zdaj nekoliko koncesij, namreč gledé urednega obja, ker so se takoj odstranili nekteri protinardni viši uredniki in se nadomestili z narodnimi, tudi se jim je obljužila železnica, katero nekda uži merijo.

Sliši se pa tudi, da dalmatinske poslanke vest peče zarad zastavoležtva in da se bodo precej, ko zopet domu pridejo, odpovedali poslanstvu. Pa naši(?) Črni; ali njega nič vest ne peče? To je menda nemogoče, uži vemo zakaj.

Ministerstvo je sprejelo elaborat (izdelek) pododbora gledé poljske resolucije; ta elaborat pride v kratkem na dnevni red v drž. zboru in skoro gotovo je, da ga bode večina sprejela. Nij še gotovo, da se bodo Poljaki zadovoljili z malenkostimi, katere jim ponujajo decembristi; a mogoče je. S tem pa še ne bodo zmagali ustavoverci, ker vse te pogodbe so le začasne in ker je jako nevarno, enim nekoliko dati, drugim pa nič; kako bode potem ministerstvo Čehe in druge federaliste ukrotiti? Z lepa gotovo ne in posilna sredstva so jako slaba in nevarna. Če še pomislimo, da se novi vezniki ministerstva tako nezanesljivi, kakor vsi ustavobežci, potem zamoremo zaupno gledati v prihodnjest in ne strasiti se puhlih zmag sedanjega ministerstva.

Časopisi prinašajo nadaljni program ministerstva, vsled katerega se ima v drž. zboru pred veliko nočjo še rešiti proračun in poljsko vprašanje, potem se bodo bajé preložili zborovanje do jeseni. Med tem časom bode ministerstvo pripravilo novo postavo, po kateri se bodo vpeljale direktne volitve v drž. zbor in bo razpustilo česki dež. zbor ter razpisalo uži zopet nove volitve. Od teh poskušnj si obeta ministerstvo čudes. Bomo videli, kaj bo iztega!

Na Hrvatskem raste nezadovoljnost; banalski namestnik Vakanović nočiše razpisati volitev za sabor, da si bode uži kmalu pretekli postavni obrok; zarad tega napadajo hrvatski časopisi vladu, katera jih v enomer konfiskuje in preganja. Sliši se, da se bodela vsled tega preselila v Petrinjo. „Obzor“ in „Südslawische Zeitung.“ Velik hrup je napravila suspenzija velikega župana belovarskega polkovnika Trnskega, vrlega narodnjaka in hrvatskega pesnika; ta gospod se zdi Vakanoviću prenarozen; zarad tega se ga hoče zneniti; a to ne ide tako lehko, ker so vsi Trnskemu podložni uradniki sklenili, da odstopijo, aki se Trnski tako nepravično odstrani. — Trnski je zdaj v Pešti, kamor ga je poklical cesar, in ker cesar Trnskega štova, se je nadzati, da bo imel njegov odgovor dober uspeh za Hrvatsko.

RAZNE VESTI.

(V spominu Simonu Jenku) napravil rojanska čitalnica 10 t. m. besedo, pri kateri bode dramatični odsek predstavljal igro: „Bob iz Kranja“. Gostje, po družbenikih vpeljani, plačajo ustopenino. Srčno nas veseli, da rojanska čitalnica je prva, ki se spominja tega velikega in za naš narod tako zaslužnega slovenskega pesnika. Želimo, da bi jo tudi druge čitalnice posnemale!

(Protestantsko društvo), kero ima nameb biblijo med priprstim narodom širiti, je preteklo loto na Primorskem v različnih jezikih prodalo in zastonj razdelilo 3129 iztiso biblije po luteranski prestavi. Med temi je bilo 2737 iztiso v slovenskem jeziku razširjenih. Državni pravnik v Trstu je društvu dovolil, da je smelo tudi po zaporih biblijo deliti, kajti po njegovih mislih nobena kajigu hudočejev ne more prej poboljšati in preverjati kakor biblija.

(Gorilski dijaki) napravijo tekoči mesec veliko besedo na slavo Preširnu in Vodniku. Živeli!

(In prijateljskega pisma.) Kakor gotovo čitaš, nosi „Slov. N.“ zadnji čas' pogostoma dopise z Dunaja, ki ne govore preljubnežljivo o dunajski slovenski mladini. Po mojih mislih bi „Slo. N.“ bolj storil, da prepriča Jersuovi troskni posel, pri slovenskem, uži tako preveč zbeganim kmetu spodkopavati zaupanje do dunajskih visokošolcev in utrjevati sovražne predsdokke zoper dunajsko univerzo, ki je slovenski domovini vzredila do sedaj vendar še največ posvetne inteligencije in — kar nikoli ne pozabimo! — največ slovenskih planetejev. In če je tudi marsikaj dobrega in koristnega v teh dopisih, vendar vse kaže, da g. mladi dopisnik nij dobro podučen o naših zadevah, kajti človek, ki nekaj mesecev na Donaji živi, se ne more studentovskih razmer toliko poznati, da bi mogel o njih v javne liste poročati. Da nijmo napravili Preširne besede, tega nam ta mož ne more odpustiti. Toda ako pomicli, da se ima dunajski mladina letos nenavadno za telesno življenje boriti, da je stanovanje in življenje vsled bodoče razstave od dne do due draže, da so zbog konservativnega elementa naših staršev in sosodnikov njeni dohodki vedno eni in isti, jih bode pač odpustili, da ne more letos kakor prejšnja leta pri vsi dobrni volji tacega slovesnega večera napraviti, in da bode letos slavila svojega prvega moža v ožem krogu in v ponižnji podobi.

Naj bi pomicil dopisnik dalje, da bi bili morali letos pri taki draginji samo za dvoranjo za tisti večer najemnine 100 — 150 fl. plačati. Za pevske vaje tudi nijmo mogli najti primerne sobane. Neka luknja se nam je sicer ponujala, a za vsako vajo bi morali poleg svečave se 5 fl. odškodnine plačati in pevske vaj bi bilo treba vsaj 20. Kam podenit? Slovenskih Mecenatov na Dunaju nij, v domačiji potrebujejo pa naši ljudje z drugo opravke denar. Kar tedaj mož piše o pevskih vajah in o prepiru med pevci zaradi izbora pesmi, je krivo vse, ker jih še bilo nij. Prav tako si se gotovo čudil beroč, da nijmamo prvega tenorja. Bogmet! Da bi bili z vsemi tako dobro preskrbljeni kakor s prvim tenorjem (kakor več, imamo štiri, in med njimi iztekošem Pan-Rusa) bi še kaj družega lehko napravili nego Preširne besede. Vsakako pa nas veseli dunajski Slovence, da so v domovini začeli po našem zgledu moža čestiti, kterega so po kričeci kričici toliko časa ranemarjali. Im, sliši se ti ne zdi lepo, da prav tam po Slovenskem, kjer se je letos posebno slovensko praznoval Preširnov god, so za to največ storili bivši ali še stari dunajski studentje, tako v Krškem, v Ljutomeru, v Vipavi itd.

Mnogo in mnogo besedi se je tudi že portretlo ob osnovi slovenskega akademičnega društva, ki bi bilo središče in zahajališče vseh

slovenskih studentov na Dunaji. Naj ti tudi to nekoliko razjasnim, ker vem, da nas doma o tem krivo sodite. Čehi so že večkrat povabili druge slovenske studente, da bi se v tem dogovarjali, a dogovori so ostali dogovori, razbili so se in se bodo vselej razbili, kadar se bode hotela ta ideja uresničiti. Slovenskih džakov je na Dunaji okolo 500. Ako ugodno rajtamo, bi jih h društvu morda pristopilo k-čet 300. In ako vsaki teh 300 udov plačeta na leto 5 fl., kar pa je za dajaške razmere skoraj preveč, znaša to 1500 fl. S tem denarjem bi se moral plačevati stanovanje 600-700 fl.; kurjava in svečava 400 fl.; strežaj 450 fl. Kje so potem časopisi, knjige, knjižnica in pohištvo?

Povrh je še pršanje, ali bodo vsi vseh 5 fl. na leto plačati, ko jih polovica po letu Dunaj zapusti? Se akad. „Jesehalle“ komaj shaja, ki ima vendar stanovanje, in skoro vse časopise zastonj in nad 300 udov, ki brez ustupanja 4 fl. na leto plačajo, in ktero tudi profesorji posebej podpirajo.

Da, ustanoviti slovensko akademično čitalnico, je lepa misel, a pri današnjih okolišinah neizpeljiva. Zatorej je veliko bolje, da se slov. studenti vpšejo v breznardno „Jesehalle“, ki vsem narodnostim enake pravice deli, in kjer se nahajajo časopisi vseh slovenskih jezikov.

(Čedna poslednja volja). V občini dunajski bojnišnici je umrla te dne žena, udova nekdanjega vratarja pri zunanjem ministerstvu. Zapuščine se je našlo okolo 15.000 fl., ktero doberenjeno sorodniki. Na koncu odloči še 100 fl. zato, da se za nje koliki (stempeljni) kupijo in pri okrajni sodniji sezgò. In to zaradi tega, pravi, ker je njen rajnik mož toliko dobro od cesarja užil, cesarju pa svoje hvaležnosti drugače ne more skazati, nego da se koliki nakupijo in sezgò.

(Hohenwartov odgovor) na zaupnico, katero so mu poklonili Slovenci in katero mu je poslal Costa, glasi se tako-le:

„Blagorodni Gospod! Vrnivši se v Sovodnje, (Gmunden), kjer me dalje časa ni bilo prejel sem Vaše čestito pismo od 30. preteklega meseca, in z njim poslano zaupnico, s ktero so me počastili Slovenci kranjski in sosednjih dežel. Že osobne razmere, v katerih sem s kranjsko deželo po rodu in posestvu, tej zaupnici dajo odlično mesto med mnogimi dokazi priznanja, ki so mi došli iz različnih dežel cesarstva; a vendar še ceno tega glasila mnogo povikuje to, da so se, kakor mi objavlja Vaše pismo, te zaupnice s svojimi poslapi čisto prostovoljno udeležili tisoči iz vseh stavov teh dežel. Ker ste Vi, blagorodni gospod, bili tako prijazni, da ste prevzeli trud poslati mi to zaupnico, zato dovolite tudi meni, da Vas nadlegujem s pročnjo, da blagovolite posrednik biti tudi moji zahvali, kteri morem pristaviti le še to zagotovilo, da načelom, ktera sem zastopal s svojimi tovaruši v ministerstvu, vedno zvest ostanem, in da trdne rade pričakujem nadaljnega trenutka, ko se zopet in popolnoma pokaze ničnoto domišljene uspehov, ki se morda dosežejo s centralizirajočo silo, in na dan pride splošno spoznanje one resnice, da Avstrija more svojo starodavno moč in veličestvo doseči le s tem, da si zopet ustanovi slogo med svojimi samostojnimi deli in dalje zida na svojih starozgodovinskih podlagah. Ponavljaje Vam, blagorodni gospod, svojo zahvalo za Vaše poročilo izreka posebno svoje spoštovanje.

Vam udani

Karol grof Hohenwart L. r.

(Sl. Narod) piše: [Kaj „nesrečni“ slovenski poslanci na Dunaji za kulisami delajo, malo izvemo. Še le škandal Dalmatincev nas podučuje, kako se obnašajo in kako – bog nam grehe odpusti! – politikujojo. „Obzor“ prinaša v svoji 46. st. članek, pisan najbrže od enega dalmatinskih poslancev pod naslovom: „Dalmatinski zastopnici v carevinskem vijeću“, v opravdanje dalmatinskega ravnjanja. Tu se pripoveduje, da so Dalmatinci stavili prej predlog drugim federalistom, državnemu zboru zapustiti. Ali med drugimi se bili tudi Kranjci proti temu predlogu, češ, da treba sedeti v državnem zboru! – To samo govori. – Žalostno je, da Slovencem v tem članku Dalmatinec z vso pravico očitati more, da so tudi oni 1867. glasovali za dualizem-zato, da so dobili – eno železnico. – Kedaj pridemo do poštene odločne, premišljene slovenske politike?!

Izkaz

daril sa stradajoče na Notranjskem in Dolenjskem.

Prenesek iz zadnjega lista . . . fl. 9.—
G. France Ferfila v Gorici 1.—
Hadolin, trgovec v Gorici 1.—

Skupaj fl. 11.—

Poziv.

Kranjska deželna vlada je prepovedala odboru za podporo stradajočih na Kranjskem nadaljevanje človekoljubnega delovanja. — Narodojakom tedaj nij dovoljeno spolnovati kristjanskih dolžnosti, za to menda, ker so narodnjaki. —

Sicer se je tudi na Českem in Hrvatskem kaj enacega godilo, kar pa je za dijaške razmere skoraj preveč, znaša to 1500 fl. S tem denarjem bi se moral plačevati stanovanje 600-700 fl.; kurjava in svečava 400 fl.; strežaj 450 fl. Kje so potem časopisi, knjige, knjižnica in pohištvo?

Kakor „Slovenski Narod“, bom tudi mi nadaljevali pobiranje darov za Kranjske nesrečne brate ter nabram denar pošiljati deželnemu odboru kranjskemu. —

Pričočamo tedaj še enkrat primorskem Slovencem, posebno pa čestiti duhovščini in čitalnicam, da nabirajo darove in da nam je pošljajo; posebno pa se nadejam, da bodo čitalnice napravljale besede v korist nesrečnikom. — Če kaži čitalnica kaj tacega sklene, naj nam blagovoljno naznam.

Uredništvo.

Trgовске in kmetijske vesti.

(Naša vinska razstava.) V zadnjem listu smo obljubili, nekoliko obširnejše pisanje o naši vinski razstavi 15. 16. in 17. februar. — Razstavljenih je bilo nad 200 uzorov vin iz vseh razredov, se ve, da bi jih bilo lahko dvakrat tolko; posebno so se potrudili Dornberčani in Riebenberčani, Brdci in Vipavci, bilo je tudi nekaj cibedina, prav malo pa furlanskega in kraškega vina, tako da črna vina so bila slabo zastopana; ko bi se gg. Fabiani in Živec na to ne bila spomenila, bi bil sloveči teran skoraj popolnoma izostal.

Da se je to zgodilo je prvi vzrok mlačnost občinskih zastopstev, ker niso ljudstva zadosti opominjala in jim pomen in važnost razstave dokazala; a drugi vzrok je iskati pri kmetijski družbi sami, ker so pomislila, da bi bila razstava že pol leta naprej naznamila, ali pa vsaj o trgovci, da bi se bili naši vinorejci bolje pripravili in si dobra vina prihranili, k-jti do sedaj so boljša vina že poprodali, ker v naših deželih se ne čaka, da vino 2. 3. leta staro postane, kakor drugo.

Vina so bila razrejena: v navadno mizno, mizno v steklenicah, sladko, aromatično, pikolit, refošk in v peneče vino. Od vseh baže se poslje ena steklenica v Klosterneburg, da se potem konečno odloči, kake pogreške imajo in kako bi se dala zboljšati, da bi bila raša vina sposobna za mednarodno kupčijo. —

Gospod prof. Röslar, zastopnik kmetijskega ministerstva, je omenil v svojem govoru – kojega prislušča zadružni „Gospod. lič.“ – da razsodba gleda lastnosti in dobrote naših vin, nijako ugodna; ali postala bi goriška vina lahko izvrstna, in smela bi se meriti s francoskimi in renskimi vini. Pogreški bi se dali lahko odpraviti z umnejšim vinovrenjem. Pri črnih vinih se nahaja preveč kisne-kisline, preveč zagoltnosti.

Vino, ki ima preobilo zagoltnosti, bi se zboljšalo, da bi se najprej boljše trte zbrale, potem umnejše s trgovci in prvim vremjem ravalo. Navadno se takoj trte preobložé in se od njih preveč zahteva; potem je res več grozdja, pa je slabje; a li dobr gospodar mora gledati, da si dovelj in dobrega vina pridel.

Največa napaka se dela pri vinovrenju, da se črno grozje navadno zvnogami tlači; s tem se mnogo pečljev stare, v pečljih pa je največ grenke zagoltnosti. Mošt je treba večkrat premešati, ker s tem se pospešuje hitro vrenje, kero je ravno na Goriškem primerno in potrebno; dalje se ne sme pustiti preveč časa na lušinah, sicer dobi vino odveč grekob in slab okus; to se ravno godi pri nekaterih vinorejcih v Brdih, ker rebolja potem bolj motna ostane in se teže proda. —

Gosp. dr. Mulé je priprao upeljavo tujih izvrstnih trt, — obžaluoč, da je naše vino večidel iz jake raznovrstnih trt narejeno. En Gospodar nima dveh sodov enakega vina; — in res zdi se nam, kakor da bi pšenico in ječmen skupaj mleli in potem še le iz take zmesi kruh pekli.

Nasvetoval je dalje omenjeni gospod, naj bi se osnovalo za vinsko kupčijo „veliko društvo na delnice“, da bi to društvo pospeševalo izvažanje in prodajo naših vin, torej možilo notranji blagostan. Tudi g. prof. Povšé je gorko priporočal tako društvo, o kojem bode 10. marca v kmetijski sobani javno govoril; želimo, da bi se sešlo k temu govoru veliko naših vinorejcev.

Ker so našemu ljudstvu društva na delnice sploh malo znana, hočemo tudi mi o priliki poslati njih praktično korist in pokazati kako se srujejo. —

V zadnjem listu smo priporočali direktno vinsko kupčijo in to ne brez vzrokov, ako bi se pa že enkrat osnovalo društvo na delnice za vinsko kupčijo, združili bi se lahko okolični trgovci in vinorejci v eno telo; tako bi uspešno skupaj delali svoje vino dobro prosljali, ob enem pa bi bili tudi delničarji omenjenega društva, in tako društvo bi dajalo gotovo lepe obresti.

NB. Cene na našem tergu so ostale iste kakor v 1. stu št. 8. naznanjene.

Poslano.*

Poslano iz Tomina v 6. št. „Soče“ se ne naslanja na resnico, vsled česar si stejemo v dolžnost, redi nekoliko pojasnit. Pleš v naši čitalnici 20 t. m. je vojil g. Z., kateri je pred kotiljonom razdeljeval kotiljonske redove med plesalke.

Gospa P. in gospodična G. niste se vrvstili med plesalke, ampak ostale ste skriti za plesalci. To je uzrok, da ji je g. Z. prezrl; a ko ji je zapjal, je precej hitel k njima in jima ponujal kotiljonskih redov, katerih pa niste hoteli sprejeti. Kdor vē, kaj je kotiljon, vē tudi, da pri kotiljonom dobé redove samo tiste dame, katere so vrvstjene med plesalke; vse druge po plesnih pravilih nijmajo pravice tirjati, da jih nji veličastno plesni kralj z redovi odlikuje.

Tudi je po čitalnicah in družih društvenih navada, da se gostje odboru napovelo in da se brez odborenega dovoljenja noben gost ne udeležuje društvenih veselic.

Gospod Z. je veselico taktno vodil in je s tem, da je še neplesalkam, katerih pravice udeležiti se veselice je bila dvomljiva, redove ponujal, na vsak način pokazal svojo uljednost in društveno rutino. —

Več se menda ne more tirjati od nobenega „arrangeurja“ in naj se pristavimo, da smo bili vši čitalničarji in tudi naše dame prav zadovoljni z gosp. Z.-jem, kateremu izrekamo posebno zahvalo za njegov trud.

V poslaneim se tudi bare: „akoravno ste jih bolj zaslužli, nego marsikatera druga.“

Na te besede opazmo, da se je veselice 20. januvarja t. l. udeležilo mnogo odlčnih gospá in gospodič, katerim ne more klijučice iztegniti vsaku nepoklicana.

V Tomiu 18 februar. 1872.

Vod Tominskih čitalničarjev.

*) Za takia poslana nij odgovorno uredništvo.

Cenik raznega blaga

na goriškem trgu.			
Pšenica	polonik po gl.	3.30	do gl. 3.40
Rž	*	2.30	2.50
Turšica	*	2.50	2.65
Ječmen, pehan cel	*	3. –	3.40
Fežol	*	2. –	3.80
Oves	*	1.40	1.60
Ajda	*	2. –	2.20
Rajz prve vrste cent	*	11.50	12.50
druge *	*	10.50	11. –
Seno	*	1.90	2.10
Slama	*	1.20	1.40
Slanina (špeh)	*	35. –	38. –
Krompir	*	3. –	3.50
Vino, belo briško kvinc	*	12.50	13.50
črno furlansko	*	13.50	14. –
belo dorubersko	*	13. –	14. –
črno	*	14. –	15. –
kraško	*	15. –	18. –
ipavsko srednja	*	11. –	12. –
boljši	*	12. –	15. –

Lekarica Pontoni-eva pri Zamorcih v Raščelu v Gorici.

Glavna zaloga vsakoršnih zunanjih zdravil, zdravniških orodij iz gutta perche, kilnih prevez. Edina zaloga pravega „Paganovega Sirupa“ iz Florence, Mollove Sedlice Stupe; melisovca iz Benedek i. t. d.

Restitutionsfluid (lek) za konje proti vaskerim izvinjenju in izpahnjenju, lek, da se konji zdravi in srčni ohranijo do visoke starosti, živinska zdravilna štupa za konje, vole, in ove.